

Zitting 1976–1977

13 364**Regelen inzake huishoudelijke afvalstoffen,
autowrakken en andere categorieën afvalstoffen
(Afvalstoffenwet)**

Nr. 10

**NOTA NAAR AANLEIDING VAN
HET EINDVERSLAG**

Ontvangen 15 februari 1977

In het eindverslag is door de vaste Commissie voor Milieuhygiëne waardering uitgesproken voor de uitvoerige memorie van antwoord. De ondergetekende is daar zeer erkentelijk voor. In het onderstaande worden de vragen en opmerkingen die nog in het eindverslag naar voren zijn gebracht als regel in de volgorde waarin zij zijn gesteld beantwoord.

De leden van de fracties van K.V.P., A.R.P. en C.H.U. vroegen of de Regering niet met hen van mening was dat de in de artikelen 27, 28 en 56 aan de Regering gegeven bevoegdheden een bijzonder vergaande delegatie betekenen. Zij stelden zich dan ook de vraag of in de wet een bepaling moest worden opgenomen, inhoudende dat deze maatregelen achteraf de goedkeuring behoeven van de Staten-Generaal.

De totstandkoming van maatregelen op grond van de – artikelen 27, 28 en 56 wordt reeds met extra – waarborgen omgeven: publicatie van de ontwerpen in de Staatscourant, waarbij een ieder in de gelegenheid is wensen en bezwaren kenbaar te maken; advisering over zodanige ontwerpbesluiten door de (Voorlopige) Centrale Raad Milieuhygiëne; overeenstemming met de Minister van Economische Zaken en – indien daartoe aanleiding is – de Minister van Landbouw en Visserij.

De ondergetekende acht het een te zware procedure om daarnaast nog genoemde maatregelen, nadat zij zijn tot stand gekomen, aan parlementaire goedkeuring te onderwerpen. Zij meent dat normale parlementaire controle achteraf voldoende is.

Verder vroegen de leden van K.V.P., A.R.P. en C.H.U. of de ondergetekende bereid is een algemeen artikel op te nemen waarin bepaald wordt dat een aantal met name genoemde belangrijke algemene maatregelen van bestuur slechts in werking treden na publikatie in de Staatscourant na verloop van een bepaalde termijn.

Nu in artikel 27, achtste lid, reeds een bepaling is opgenomen, inhoudende een verplichting tot voorpublicatie van maatregelen ingevolge dat artikel, – welke bepaling van overeenkomstige toepassing is verklaard in artikel 28, derde lid, en artikel 56, derde lid, – is er geen aanleiding om daarnaast nog een algemeen artikel als door genoemde leden bedoeld in het wetsontwerp op te nemen.

De leden, behorende tot de S.G.P.-fractie, waren van mening dat algemene maatregelen van bestuur op grond van een aantal van de op blz. 5, derde volle alinea, van het voorlopig verslag vermelde artikelen in ontwerp zouden moeten worden gepubliceerd. De ondergetekende meent dat alleen daar waar dit gezien de aard van de in een algemene maatregel van bestuur te regelen materie zinvol is, tot publikatie van het ontwerp van zodanige maatregel moet worden overgegaan. Dit is naar de mening van de ondergetekende alleen het geval ten aanzien van de algemene maatregelen van bestuur als bedoeld in de artikelen 27, 28 en 56.

De leden, behorende tot de fracties van K.V.P., A.R.P. en C.H.U., vroegen of het juist of gewenst is dat diegene die afvalstoffen aflevert direkt of indirect aansprakelijk wordt gesteld voor alle door hen genoemde categorieën van kosten.

Het komt de ondergetekende juist voor dat de kosten zoals deze worden onderscheiden door de genoemde leden, in het algemeen worden gedragen door diegenen die deze kosten veroorzaken. In het wetsontwerp is er dan ook naar gestreefd deze opvatting zoveel mogelijk gestalte te geven.

Ten aanzien van de kosten verbonden aan de eigenlijke verwijdering van de afvalstoffen moge het duidelijk zijn dat de toerekening aan de veroorzakers van deze afvalstoffen de voorkeur verdient. Diegene die aanleiding geeft tot het ontstaan van afvalstoffen wordt er op deze wijze mee geconfronteerd, dat het verwijderen van die afvalstoffen een economische activiteit is, dat wil zeggen een activiteit die beslag legt op schaarse productiemiddelen. Het volledig loskoppelen van enerzijds het produceren en aanbieden van afvalstoffen zou er toe leiden dat het voor de veroorzaker van de afvalstoffen irrelevant wordt hoeveel afval hij produceert, van welke aard dit afval is, op welke wijze hij het aanbiedt en op welke wijze het zal worden verwerkt. Het resultaat daarvan zou zijn dat de verwijderingskosten onnodig hoog worden en dat een onnodig verlies aan potentieel waardevolle stoffen optreedt. Het doorberekenen van de verwijderingskosten staat er mede borg voor dat zorgvuldig wordt nagegaan op welke wijze het best met de schaarse productie-factoren, die daarmee gemoeid zijn, kan worden omgesprongen.

Van de kosten verbonden aan de uitvoering van de wet door de overheid, zoals de kosten van het opstellen van plannen, het toezicht op de naleving van de wet, enz. wordt nog al eens gesteld dat het daarbij gaat om kosten van algemene aard, waarvoor financiering uit de algemene middelen aangewezen zou zijn. Mits een goed onderscheid wordt gemaakt tussen kosten, behorende bij taken van algemene aard, en specifieke kosten, gemoeid met de uitvoering van de wet, kan de ondergetekende met deze opvatting wel instemmen. In de memorie van antwoord wordt op blz. 46 reeds uitvoerig op dit onderscheid ingegaan. Op deze plaats wil de ondergetekende zich dan ook beperken tot een citaat uit de EG-Aanbeveling betreffende de toerekening der kosten en het optreden van de overheid op milieugebied (aanbeveling van de raad van 3 maart 1975, Publikatieblad EG 25.7.75 nr. L 194/1 e.v.). Onder punt 5 van deze aanbeveling wordt gesteld: «De door de vervuilers te dragen kosten – in het kader van de toepassing van het principe «de vervuiler betaalt» – omvatten derhalve alle uitgaven die nodig zijn om een kwaliteitsdoelstelling van het milieu te verwezenlijken, met inbegrip van de direct met de uitvoering van de anti-vervuilingsmaatregelen verbonden bestuurlijke kosten». Uit dit citaat mag blijken dat het voorgestelde beleid aansluit bij de wijze waarop ook in de Europese Gemeenschappen de toerekening van kosten wordt nagestreefd.

Als een derde categorie uitgaven, die uit de heffingen wordt vergoed, noemen de leden van de fracties van K.V.P., A.R.P. en C.H.U. de eventuele schadevergoedingen. De ondergetekende is van mening dat deze categorie in een aantal gevallen eveneens voor vergoeding uit de heffingen in aanmerking komt. Het nemen van bepaalde maatregelen ter bevordering van een in milieuhygiënisch opzicht aanvaardbare afvalverwijdering en het verlenen

van een vergoeding in de schade die daarvoor mocht ontstaan dienen namelijk te worden gezien als twee aspecten verbonden aan één beleid. De schadevergoedingen vormen dus een onderdeel van de kosten van met elkaar samenhangende maatregelen. De vergoeding van de schade uit de heffingen en daarmee in feite de doorberekening aan de afvalverwijderende bedrijven vindt dan ook zijn grondslag in het feit dat de situatie, waarin het ene specifieke bedrijf zich bevindt niet los kan worden gezien van de totale afvalverwijderingsproblematiek. Deze problematiek wordt vooral veroorzaakt door het beslag op de ruimte die ons ter beschikking staat en aan het gebruik waarvan beperkingen worden gesteld ten gevolge van de milieubelasting bij de afvalverwijdering. Deze beperkingen leiden tot sociale kosten die ten laste van de vervuilers dienen te komen. Dit betekent overigens niet dat alle schadevergoedingen uit de heffingen zullen worden betaald. Wanneer bedrijven ten gevolge van de onmiddellijke inwerkingtreding van zeer strenge maatregelen op grond van de artikelen 27, 28 en 29 worden geconfronteerd met kosten die zouden leiden tot ernstige economische verstoringen, dan komen de daaraan toegekende schadevergoedingen voor financiering uit de algemene middelen in aanmerking (artikel 60).

Ten slotte werd door genoemde leden gevraagd of het juist is dat de kosten van met name onderzoeks- en ontwikkelingswerk uit de heffingen worden betaald. De kosten van onderzoek en ontwikkeling zijn een normaal bestanddeel van de verwijderingskosten. Ook in het bedrijfsleven is het gebruikelijk dat de kosten van onderzoek en ontwikkeling van het bedrijf zoveel mogelijk in de kostprijs van de produkten worden doorberekend. De ondergetekende is van mening dat een dergelijke gedragslijn ook op het terrein van de verwijdering van de afvalstoffen het meest aangewezen is. Met name is daarbij overwogen dat de resultaten van dit onderzoek ook in het bijzonder zullen kunnen bijdragen de milieuhygiënische aanvaardbaarheid van bepaalde verwerkingsmethoden te verbeteren en de kosten van de verwijdering door het rationaliseren van de verwijderingsmethoden zoveel mogelijk te beperken.

Hoewel uit het bovenstaande mag worden geconcludeerd dat de ondergetekende er in het algemeen voorstander van is dat de bedoelde kosten zoveel mogelijk aan de veroorzakers van de afvalstoffen wordt doorberekend, dient daarbij nog een kanttekening te worden gemaakt. Het wetsontwerp laat de mate waarin de gemeenten de kosten via een reinigingsrecht of een reinigingsbelasting doorberekenen, dan wel een kostendekking uit hun algemene middelen nastreven over aan de gemeentelijke overheden. De ondergetekende heeft de in deze tot nog toe gevolgde praktijk, die nauw samenhangt met de gemeentelijke autonomie, niet nader willen regelen.

Voorts vroegen de leden van K.V.P., A.R.P. en C.H.U. of de Regering een precieze bepaling kan geven van wat wel of niet meer uit de heffingen betaald moet worden, zowel ten aanzien van de kosten verbonden aan de uitvoering van de wet door de overheid als ten aanzien van de kosten van onderzoek en ontwikkeling, en of er enig land is in de Europese Gemeenschap waar de kosten aldus bestreden worden.

In het bovenstaande is reeds aangegeven dat kosten verbonden aan overheidstaken van algemene aard op het terrein van de afvalstoffen niet uit de heffingen zullen worden bestreden. Slechts die kosten die specifiek gemaakt worden in het belang van de uitvoering van de wet, komen daarvoor in aanmerking. Van deze globale indeling is in de memorie van antwoord met een aantal voorbeelden reeds enig inzicht gegeven in de wijze waarop daaraan concreet uitwerking zal worden gegeven. Met name is daarbij ingegaan op de kosten van toezicht op de naleving van de wet. (blz. 46 memorie van antwoord). Ook werd in de memorie van antwoord ingegaan op de uitkeringen die aan de provincies zullen worden gedaan, als bijdrage in de door de provincies te maken kosten. Het ligt niet in het voornemen ten aanzien van deze laatste uitgaven aan de provincies aanwijzingen te geven ten aanzien van de besteding van deze gelden. Er zal naar worden gestreefd zodanige tege-

moetkomsten aan de provincies te verstrekken dat daaruit de extra kosten voor een verantwoorde uitvoering van de wet zullen worden bestreden. De bepaling van de nadere besteding van deze gelden zal in beginsel aan de provincies worden overgelaten. Een verdere specificering van deze kosten, zoals door de leden van genoemde fracties gevraagd, kan dan ook op dit moment niet worden gegeven.

De kosten van maatregelen die de overheid treft in het belang van het voorkomen, beperken, verwijderen of hergebruiken van afvalstoffen zullen zeker in de eerstkomende jaren hoofdzakelijk bestaan uit onderzoek en ontwikkelingskosten. Deze kosten zullen zijn gericht op de voorbereiding van wettelijke maatregelen maar ook op de verkenning van nieuwe verwerkings- of hergebruiksmogelijkheden. Het ligt voor de hand dergelijk onderzoek op centraal niveau te doen uitvoeren, enerzijds ten einde duplicering te voorkomen, anderzijds ten einde een maximaal gebruik te kunnen maken van het in Nederland aanwezige onderzoekspotentieel. Bovendien kan op deze wijze een coördinatie tot stand worden gebracht met het onderzoek dat in het buitenland op dit gebied wordt verricht.

Naast deze kosten van onderzoek zullen in incidentele gevallen ook kosten kunnen voorkomen, die direct op de bescherming van het milieu gericht zijn. Het is bij voorbeeld denkbaar dat tot het opruimen van een illegale stort moet worden overgegaan zonder dat de kosten kunnen worden verhaald op de (on)verantwoordelijke starter van de bedoelde stoffen. De praktijk zal in de toekomst een nader inzicht moeten geven in de mate waarin dergelijke gevallen zich zullen voordoen.

Ten aanzien van de bestrijding van de diverse kosten verbonden aan de verwijdering van afvalstoffen werd reeds eerder gewezen op de EG-Aanbeveling betreffende de toerekening der kosten en het optreden van de overheid op milieugebied. Deze aanbeveling constateert dat ook de direct met de uitvoering van de anti-vervuilingsmaatregelen verbonden bestuurlijke kosten uit de heffingen dienen te worden bestreden.

De organisatie en de besluitvorming met betrekking tot de verwijdering van afvalstoffen is in de verschillende landen van de Europese Gemeenschappen niet gelijk. Op even zovele wijzen treden ook verschillen op tussen deze landen in de toerekening van de aan de verwijdering verbonden kosten. Hierdoor wordt de opstelling van een bevredigend overzicht van de kosten-doorberekening bemoeilijkt. De EG-Aanbeveling betreffende de toerekening der kosten en het optreden van de overheid op milieugebied geeft de wegen aan langs welke tot een zekere harmonisering op dit gebied moet worden gekomen. In de uitwerking van het wetsontwerp is er dan ook naar gestreefd aan te sluiten bij voor de EG-landen aanbevolen wijze van kostenberekening. Slechts op deze wijze mag worden verwacht dat tot een zekere uniformering van het beleid in de meeste landen zal kunnen worden gekomen.

Verder is gevraagd hoe de volksvertegenwoordiging bij de beslissingen en controle voldoende betrokken kon blijven.

De voorstellen ter bestemming van de gelden uit de heffingen worden jaarlijks aan de Staten-Generaal ter goedkeuring voorgelegd. De behandeling van de begroting is naar de mening van de ondergetekende bij uitstek de gelegenheid voor de volksvertegenwoordiging om zich erover uit te spreken of bepaalde uitgaven wel of niet uit de heffingen zullen mogen worden gefinancierd en zo ja in welke mate. Het ligt in het voornemen van de ondergetekende om in de memorie van toelichting op de begroting jaarlijks een overzicht te presenteren van de voorgenomen bestedingen van de heffingen. Op de betrokkenheid van de volksvertegenwoordiging bij het instellen van heffingen en bij het vaststellen van algemene maatregelen van bestuur op grond van de artikelen 27 en 28 is in het voorgaande reeds ingegaan.

De leden van de P.v.d.A.-fractie zijn van oordeel dat een duidelijke landelijke oriëntatie van de provinciale plannen wordt afgewezen en zijn daarover teleurgesteld. Zij plaatsen kritische kanttekeningen bij de verwijzing in de

memorie van antwoord naar de memorie van toelichting bij het wetsontwerp en de jaarlijkse memorie van toelichting bij de begroting, waarvan een oneigenlijk gebruik zou worden gemaakt. Zij vragen zich af of de regionale inspecteurs van de volksgezondheid belast met het toezicht op de hygiëne van het milieu betrokken zijn bij de plannen voor afvalverwijdering, die nu door de lagere overheden worden voorbereid en of er met een soort richtlijn wordt gewerkt bij het opstellen van deze plannen. Zij menen dat artikel 6 stringenter zou moeten luiden omdat landelijke normen en richtlijnen onder andere in verband met hergebruik en de kleine schaal van de provincies noodzakelijk zijn.

De ondergetekende meent dat een landelijke oriëntatie van de provinciale plannen geenszins wordt afgewezen. Op blz. 7 van de memorie van antwoord worden naast de in de memorie van toelichting en de overige schriftelijke stukken bij het wetsontwerp neergelegde uitgangspunten van het afvalstoffenbeleid en de jaarlijkse begrotingstoelichting nog vier andere wegen genoemd om de gedecentraliseerde planning te beïnvloeden. Deze instrumenten moeten in onderling verband gezien worden en zullen ook in samenhang moeten worden benut. De belangrijkste instrumenten zijn de richtlijnen en de goedkeuring van de provinciale plannen. Men dient echter oog te hebben voor het feit dat ook voor wat de afvalverwijdering betreft, er steeds sprake zal zijn van ontwikkeling van denkbeelden, ervaringen met proefprojecten, praktische toepassingen en dergelijke.

Alvorens het tot bij voorbeeld het uitvaardigen van landelijke richtlijnen komt, kan het wenselijk zijn de aandacht van de provincies, maar ook van anderen te vestigen op nieuwe ontwikkelingen, mogelijkheden en bij voorbeeld elders gehanteerde uitgangspunten bij de afvalverwijdering. Daartoe kan de memorie van toelichting bij de begroting worden benut. In het bijzonder ook wanneer er relaties bestaan met onderzoek of met gesubsidieerde experimenten ligt dit voor de hand. Maar ook wanneer overwogen wordt ter zake richtlijnen op te stellen kan dat in de begrotingstoelichting worden aangekondigd zodat de provincies zich daarop reeds kunnen voorbereiden. Dat dit alles een oneigenlijk gebruik van de memorie van toelichting van de begroting zou zijn valt niet in te zien. Het voordeel van de hier geschetste onderlinge samenhang van de verschillende instrumenten is ook dat op deze wijze de gehanteerde uitgangspunten en de ontwikkeling van de inzichten op centraal niveau inzake afvalverwijdering gemakkelijker bespreekbaar worden in het overleg met de Staten-Generaal.

Wat thans in de beginfase van het in werking treden van de wet van de provincies wordt verwacht op het gebied van het opzetten van een doelmatige en milieuhygiënische verantwoorde afvalverwijdering is na een afloopfase van meer dan vijf jaar – sinds het uitbrengen van het voorontwerp van de Wet bodemverontreiniging – wel voldoende duidelijk. Gemeenten en provincie werken vrijwel overal aan de voorbereiding van plannen voor de afvalverwijdering.

De regionale inspecteurs van de volksgezondheid, belast met het toezicht op de hygiëne van het milieu, zijn daarbij als regel nauw betrokken. In het huidige stadium hanteren laatstgenoemden bij de toetsing van de in voorbereiding zijnde plannen voor afvalverwijdering steeds de uitgangspunten van het ontwerp-Afvalstoffenwet met inachtneming van de regionale omstandigheden. In dit verband is ook van belang dat het departement betrokken is bij het interprovinciaal overleg over de opzet van de provinciale plannen. De resultaten van dat overleg kunnen mede worden benut voor het ontwikkelen van richtlijnen voor de provinciale plannen.

Hierbij vestigen de leden van de P.v.d.A.-fractie er de aandacht op, dat de richtlijnen temeer nodig zijn met het oog op hergebruik en een andere gewoontevorming bij het publiek. De naar hun mening te kleine provinciale schaal zou veelal een eigen provinciaal beleid op dit gebied in de weg staan. Daarom pleitten deze leden er voor om een minder vrijblijvende vorm te geven aan artikel 6 van het wetsontwerp.

De ondergetekende zou er naar aanleiding van deze opmerking allereerst op willen wijzen, dat in het wetsontwerp voor de verwijdering van afvalstoffen een specifiek systeem – vervat in de hoofdstukken 2 tot en met 4 – is neergelegd. In dit systeem is in eerste instantie aan de provinciale besturen de verantwoordelijkheid opgedragen voor de afvalverwijdering met in de aanloopperiode het accent op de sanering hiervan. In het algemene kader van deze afvalverwijdering dienen de mogelijkheden tot hergebruik – mits geschikt voor toepassing in de praktijk – ten volle te worden benut. Ten aanzien van bepaalde hergebruikstechnieken is dit thans reeds het geval. De richtlijnen op grond van artikel 6 kunnen derhalve mede op het hergebruik betrekking hebben. Naast het specifieke systeem voor de afvalverwijdering, zoals neergelegd in de hoofdstukken 2 tot en met 4, is in hoofdstuk 5 een ander systeem vervat, dat primair en specifiek op maatregelen ter bevordering van hergebruik is gericht. Hierbij is als uitgangspunt aangehouden dat door de centrale overheid voorschriften worden uitgevaardigd ten einde maatregelen met een preventief karakter, nieuwe recyclingtechnologieën en gescheiden inzameling te realiseren. De suggestie van de leden van de P.v.d.A.-fractie komt erop neer dat nu reeds via richtlijnen zou worden voorgeschreven om op grote schaal hergebruikmethoden in de provinciale plannen op te nemen. Dit is echter nog niet mogelijk gezien het feit dat nog onvoldoende ervaring is opgedaan met praktisch toepasbare technieken voor hergebruik op grote schaal. In de memorie van antwoord is duidelijk gesteld, dat zowel afvalverwijdering als hergebruik een hoge urgentie genieten. De dringende noodzakelijke sanering van de afvalverwijdering in Nederland kan echter niet wachten totdat – thans nog in de experimentele fase verkerende – recycling-technieken beschikbaar zijn. Deze sanering dient thans met de bestaande, in de praktijk beproefde traditionele methoden voor afvalverwerking ter hand te worden genomen. Indien nu reeds in een prematuur stadium richtlijnen of aanbevelingen zouden worden gegeven omtrent het toepassen van recycling-technieken zou dit een averechts effect kunnen hebben. De provinciale besturen zouden zich dan immers genoodzaakt kunnen voelen om in afwachting van het feitelijk beschikbaar komen van nieuwe technieken het werk aan de provinciale plannen te vertragen, waardoor de sanering zou stagneren. In een latere fase, als met de thans voorhanden zijnde methoden de afvalverwijdering in Nederland over de gehele linie op een milieuhygiënisch aanvaardbaar peil is gebracht, kan de volle aandacht worden gegeven aan het realiseren van de in hoofdstuk 5 neergelegde doelstellingen, waarbij ook richtlijnen op grond van artikel 6 ten aanzien van de provinciale plannen kunnen worden vastgesteld. Dan zullen er ook uit de verrichte studies en de voltooide experimenten voldoende gegevens omtrent de uitvoerbaarheid van preventieve maatregelen, nieuwe recycling-technieken en gescheiden inzameling beschikbaar zijn om te kunnen bepalen op welke wijze volledige uitvoering kan worden gegeven aan het wetsontwerp op het gebied van hergebruik. De ondergetekende heeft in de memorie van antwoord reeds duidelijk gemaakt, dat zij het voor de uitvoering van hoofdstuk 5 benodigde onderzoekwerk zal ondersteunen. Het is duidelijk dat ondanks het thans nog ontbreken van een aantal voor praktijktoepassing geschikte recycling-technieken bij het opstellen van de provinciale plannen zoveel mogelijk rekening moet worden gehouden met de mogelijkheden om in de toekomst een nieuwe recyclingmethode te kunnen toevoegen aan de afvalverwijdering volgens de traditionele methoden. In de memorie van antwoord zijn hiertoe op blz. 26 enige mogelijkheden en algemene voorwaarden aangegeven, waarbij de ondergetekende heeft aangetekend, dat realistische experimenten op het gebied van levensvatbare recycling-projecten zoveel mogelijk door haar zullen worden bevorderd. Hierbij zou het juist als een voordeel kunnen worden beschouwd indien regionaal voor uiteenlopende benaderingen ten aanzien van de experimenten wordt gekozen teneinde in de praktijk de voor- en nadelen te kunnen evalueren. Voor het geval dat het gaat om het toepassen van grootschalige verwerkingsmethoden in combinatie met recycling-technieken biedt het wetsontwerp voldoende mogelijkheden om te voorzien in interprovinciale samenwerking.

De door de leden van de P.v.d.A-fractie in dit verband wenselijk geachte beïnvloeding van de gewoontevorming bij het publiek ziet de ondergetekende in het licht van de hierboven weergegeven visie ten aanzien van het door haar voorgestane beleid met betrekking tot hergebruik. In de memorie van antwoord zijn op blz. 40 de mogelijkheden beschreven die in het huidige stadium ter beschikking staan om de consument te beïnvloeden in zijn gedrag.

Om landelijk tot meer eenheid te komen zou het volgens de P.v.d.A.-leden aanbeveling verdienen dat de bepalingen van de Afvalstoffenwet van toepassing kunnen worden verklaard op door de provincies op eigen initiatief gemaakte plannen. Het is de ondergetekende niet duidelijk hoe zij deze opmerking moet opvatten. Het gestelde kan wellicht aldus worden verstaan dat deze leden behoefte hebben aan een bepaling die het mogelijk maakt dat, wanneer één of enkele provincies, zonder daartoe verplicht te zijn op grond van de wet, een plan hebben ontworpen of vastgesteld voor een bepaalde categorie afvalstoffen, op dat ogenblik wordt voorgeschreven dat alle provincies voor die categorie een plan vaststellen. Het wetsontwerp bevat echter nu al een bepaling (artikel 26) die onder meer in de zoëven geschetste situatie kan worden toegepast.

Het door deze leden gestelde kan evenwel ook in die zin worden opgevat dat men bepleit dat ingeval een bepaalde provincie een plan maakt waartoe zij op grond van de Afvalstoffenwet niet verplicht is, een zodanig plan in procedureel opzicht toch zoveel mogelijk volgens de in de Afvalstoffenwet neergelegde voorschriften tot stand moet worden gebracht. Naar aanleiding hiervan merkt de ondergetekende op dat zij niet inziet waarom dit zou moeten worden voorgeschreven ten aanzien van «onverplichte» plannen. Dat daarentegen de ingevolge de Afvalstoffenwet opgestelde plannen tot stand moeten worden gebracht volgens een voorgeschreven procedure houdt verband met de functie van die plannen bij de vergunningverlening: alle vergunningen moeten worden getoetst aan het plan en dienen in overeenstemming met dat plan te zijn. De ondergetekende ziet voorshands niet de voordelen van een systeem waarin totstandkoming van een onverplicht plan, dat zeer globaal kan zijn en wellicht niet zozeer een bindend karakter heeft als wel een ideeënschets is, moet voldoen aan de bepalingen van de Afvalstoffenwet.

In antwoord op de vraag of toekenning van de bevoegdheid om bezwaren in te brengen tegen een ontwerp-plan aan een ieder in plaats van aan belanghebbenden, niet zal leiden tot onnodige vertragingen deelt de ondergetekende mee dat er naar haar oordeel geen vrees voor vertraging hoeft te bestaan. Zij verwijst naar hetgeen in de memorie van toelichting (blz. 19), behorende bij de ontwerp-wet algemene bepalingen milieuhygiëne, is vermeld ten aanzien van de bevoegdheid van een ieder om bezwaren in te brengen tegen het geven van bepaalde beschikkingen.

De leden van de P.v.d.A.-fractie maken voorts enige opmerkingen over de problematiek van het sloop- en bouwafval. Zij menen dat er sprake is van terughoudendheid ten aanzien van het stellen van regels en wijzen op de dreiging van chemische verontreiniging, landschappelijke vervuiling en de bedreiging van natuurgebieden. Zij wensen dat de provincies verplicht worden een plan voor de verwijdering van bouw- en sloopafval te ontwerpen en vinden de aangevoerde argumentatie om niet aanstonds bij het in werking treden van de wet de provincies daartoe te verplichten niet acceptabel.

Wat dit laatste betreft zij er allereerst op gewezen dat op blz. 3 van de memorie van antwoord is vermeld dat uit de thans beschikbare gegevens nog niet kan worden afgeleid dat een algemene maatregel van bestuur krachtens artikel 26 reeds van landelijk belang kan worden geacht. Daarmee wordt bedoeld dat er nog niet sprake is van zo'n algemeen voorkomend probleem dat alle provincies ter zake een afzonderlijk plan dienen op te stellen. Niet is bedoeld dat bouw- en sloopafval geen problemen kan oproepen of over de aard van die problemen nog onvoldoende kennis bestaat. In dit verband zij

ook verwezen naar het gestelde op blz. 30 en 31 van de memorie van antwoord. Voor sommige provincies kan het opstellen van een afzonderlijk plan voor bouw- en sloopafval, zo staat daar onder meer vermeld, wenselijk zijn. Op grond van de onderhavige wet kan overigens – zonder dat een provinciaal plan behoeft te zijn vastgesteld – tot het treffen van de nodige voorzorgsmaatregelen tegen de gevaren van dit afval worden verplicht in de voorschriften bij een vergunning die vereist is voor een inrichting waar dit afval wordt gestort of, indien daarvoor het vergunning vereiste wordt gesteld, waar het op een bepaalde wijze wordt verwerkt. De ruime formulering van artikel 41 maakt het mogelijk in het bijzonder ook voorschriften te geven tot het tegengaan van landschappelijke vervuiling of bedreiging van natuurgebieden.

De leden van de P.v.d.A.-fractie merkten verder op, dat er ten aanzien van de rioolslibverwerking grote gevaren dreigen. Zij wezen erop, dat deze materie niet in de Wet verontreiniging oppervlaktewateren en het daarop gebaseerde IMP is opgenomen en verbonden hieraan de vraag in welke milieuwet deze problematiek geregeld moest worden.

De ondergetekende is van mening dat een onderscheid dient te worden gemaakt tussen slib van rioolwaterzuiveringsinstallaties van hoofdzakelijk huishoudelijk afvalwater en het slib van industriële waterzuiveringsinstallaties. De eerste categorie slib is een produkt, dat in toenemende mate aan de milieuhygiënische eisen voldoet. Het wordt als organische meststof in de landbouw benut, terwijl bij het ontbreken van afzetmogelijkheden in de landbouw een milieuhygiënisch verantwoorde verwerking mogelijk is.

Wat betreft de tweede categorie - slib van industriële waterzuiveringsinstallaties – is het inderdaad mogelijk, dat zich hierin soms sterke verontreinigingen met zware metalen, organische halogeenvbindingen en dergelijke bevinden. In deze gevallen zal een behandeling als chemische afvalstof noodzakelijk zijn.

Voor zover het slib, behorende tot de eerstgenoemde categorie, niet als afvalstof, maar als organische meststof in de landbouw wordt toegepast, zijn er geen bijzondere gevaren te vrezen. Overigens zal de toekomstige Wet bodembescherming een wettelijk kader scheppen om de nodige eisen te stellen.

Wat betreft de verwerking van slib als afvalstof zullen al naar gelang van de aard van het slib hetzij de Wet chemische afvalstoffen, hetzij de Afvalstoffenwet van toepassing zijn. In het Stoffen- en processenbesluit op basis van de Wet chemische afvalstoffen is een afgrenzingsregeling opgenomen op grond waarvan sommige potentiële schadelijke categorieën slib, afkomstig van zuiveringsinstallaties voor industrieel afvalwater, onder laatstgenoemde wet worden gebracht. Alle andere categorieën slib zullen onder de Afvalstoffenwet vallen. Regeling van deze problematiek in de Wet verontreiniging oppervlaktewateren is gezien het vorenstaande niet nodig. In het kader van deze wet worden juist in de voorafgaande fase – te weten de verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater – activiteiten ontplooid.

Het vergunningenbeleid van de waterkwaliteitsbeheerders is nu ook bewust gericht op het beperken van de lozing van niet-afbreekbare, accumulerende en toxische stoffen, veelal op basis van bestrijding van deze verontreiniging aan de bron. Hiermede wordt een verdere verbetering bereikt niet alleen van de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater maar ook van het zuiveringsslib dat als nevenprodukt van biologische behandeling vrijkomt.

De P.v.d.A.-leden meenden dat het niet nodig is dat er veel plaatsen komen waar autowrakken ingeleverd kunnen worden. Zij bleven er voor voelen de provincie – in overleg met de betrokken gemeenten – deze plaatsen aan te laten wijzen.

De ondergetekende merkt op dat het in het wetsontwerp opgenomen stelsel genoeg flexibiliteit bevat om een aan de lokale en regionale omstandig-

heden aangepast beleid te voeren. Zowel in de memorie van toelichting (blz. 59 en 60) als in de memorie van antwoord (blz. 23) is erop gewezen dat in het provinciale plan kan worden bepaald dat meerdere gemeenten gezamenlijk één terrein kunnen beheren.

De leden van de P.v.d.A.-fractie stellen voorts enige vragen over hergebruik. Zij leggen de nadruk op het belang van actieve deelname van de rijksoverheid bij experimenten en onderzoek op het gebied van terugwinning. In dit verband informeren zij naar de activiteiten, naast die in OESO-verband, voor het zo snel mogelijk operationeel maken van hoofdstuk 5 van het wetsontwerp.

Tevens vragen zij of er al nieuwe onderzoeken op het gebied van hergebruik zijn gedaan.

De ondergetekende kan in antwoord op deze opmerkingen en vragen verwijzen naar de op verscheidene plaatsen in de memorie van antwoord vermelde gegevens inzake onderzoekactiviteiten op nationaal en internationaal niveau. Ter aanvulling van dit overzicht is nog van belang dat eind november – begin december 1976 in Parijs onder auspiciën van de «Senior Advisors to ECE governments on environmental problems» van de Economic Commission for Europe (ECE) van de United Nations een «Seminar on the principles and creation of non-waste technology and production» in Parijs is georganiseerd. Hieruit kunnen aanbevelingen van de ECE voor de lid-staten voortvloeien, welke mede van invloed zijn op het operationaliseren van hoofdstuk 5.

Aannemende dat de vraag inzake nieuwe onderzoeken doelt op door de ondergetekende geëtamede research, kan worden medegedeeld dat sinds het verschijnen van de memorie van antwoord (medio november) geen belangrijke, nieuwe onderzoekprojecten op dit gebied zijn afgerond.

De hier aan het woord zijnde leden informeerden verder of het juist was, dat algemeen erkend wordt, dat de retourfles voor koolzuurhoudende dranken en bier de voorkeur heeft boven andere verpakkingsmogelijkheden. Zij vroegen of bij een bevestigend antwoord op deze vraag zulks via een folder bekend gemaakt zou kunnen worden. Dezelfde vraag stelden zij ten aanzien van andere hergebruiksmogelijkheden. Het is duidelijk dat de retourfles als verpakkingsmiddel voor koolzuurhoudende dranken en bier nog steeds voordelen biedt boven andere voor deze dranken geschikte verpakkingsmiddelen. In verschillende landen gaan de opvattingen ook in deze richting. Bij de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) is een rapport over de retourfles in voorbereiding.

De ondergetekende is bereid om bij het uitkomen van dit rapport na te gaan of het zinvol is om aan de conclusies van dit rapport bijzondere bekendheid te geven.

In de praktijk fungeert de retourfles overigens reeds als het meest gehanteerde verpakkingsmiddel voor koolzuurhoudende dranken en bier. Wat betreft andere hergebruiksmogelijkheden zijn er naar de mening van de ondergetekende op dit ogenblik te weinig concrete gegevens voorhanden voor het doen van specifieke aanbevelingen waarmee een daadwerkelijk positief effect kan worden bereikt.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen zich af of het voornemen om de VCRMH te laten adviseren over de in hoofdstuk 5 bedoelde algemene maatregelen van bestuur omgezet zou moeten worden in een in de wet op te nemen verplichting.

De ondergetekende is van oordeel dat deze aangelegenheid aan de orde behoort te komen in het kader van de Wet tot instelling van een Centrale raad voor de milieuhygiëne.

Leden, behorende tot de V.V.D.-fractie, vroegen of de mogelijkheid blijft bestaan dat de produktie door Nederlandse bedrijven van verpakkingen voor buitenlandse afnemers niet zal worden belemmerd.

Het afvalstoffenbeleid richt zich met name op het beperken van het ontstaan en verwijderen van afvalstoffen in Nederland. Het produceren van ver-

pakkingen voor de export blijft dus mogelijk zonder dat dit belemmerd wordt door maatregelen die betrekking hebben op in Nederland op de markt komende verpakkingen. Deze opvatting komt de ondergetekende te meer als juist voor, omdat de toelaatbaarheid van verpakkingen op de markt en in het afval in het buitenland, waar andere omstandigheden gelden, niet primair aan een Nederlands oordeel dient te worden onderworpen. Het is uiteraard wel mogelijk dat in het kader van internationale afspraken ook omtrent de productie van bepaalde verpakkingen voor export regelen worden gesteld.

Verder vroegen deze leden of bij het geven van voorschriften met betrekking tot verpakkingen rekening wordt gehouden met de verhouding tussen de omvang van de productie voor binnenlands verbruik en die voor export. Mocht deze laatste aanmerkelijk zijn, is het – aldus deze leden – dan toch niet beter om ook de Nederlandse productie daar op te blijven richten? Bij het geven van voorschriften met betrekking tot verpakkingen is in eerste instantie het binnenlandse verbruik en de gevolgen daarvan voor de verwijdering van afvalstoffen van belang. Alvorens tot het uitvaardigen van een dergelijk voorschrift zal worden overgegaan, zullen de consequenties daarvan worden nagegaan. Daarbij gaat het niet alleen om de consequenties in milieuhygiënisch opzicht, maar ook om de financiële consequenties ten aanzien van de kosten van een vervangende verpakkingsmethode, de gevolgen voor de producent van verpakkingsmiddelen en dergelijke. Deze laatste gevolgen worden voor een gedeelte bepaald door de verhouding tussen de productie voor binnenlands verbruik en die voor export. Het is op zich niet uitgesloten dat een dergelijke analyse leidt tot de conclusie dat alle omstandigheden in aanmerking nemend niet tot het uitvaardigen van een bepaald voorschrift moet worden overgegaan.

De P.v.d.A.-fractie verklaarde zich akkoord met hetgeen in de memorie van antwoord is gesteld ten aanzien van de beperkte geldingsduur van de vergunning, met dien verstande dat het tijdvak waarvoor de vergunning wordt verleend niet langer zal zijn dan de herzieningstermijn van het provinciale plan. De leden van de S.G.P.-fractie betreurden het dat het voorstel om de mogelijkheid van verlenging van een vergunning in artikel 41 op te nemen, niet is overgenomen. Zij vroegen of de mogelijkheid van verlenging van vergunning vooral voor vuilverbrandingsinstallaties – waarvoor doorgaans grote investeringen moeten worden gedaan – niet een alleszins te billijken zaak is.

De ondergetekende blijft van mening dat het gewenst is om alle inrichtingen waaraan een vergunning op grond van de Afvalstoffenwet is verleend, periodiek te toetsen op alle in het kader van het vergunningstelsel relevante aspecten. Het voorschrift dat de vergunning aan een termijn moet worden gebonden is opgenomen in verband met het feit dat in de procedure van de vergunningverlening moet worden getoetst of een eventueel te verlenen vergunning in overeenstemming is met het provinciale plan (artikel 40). Blijkens artikel 14 dient het plan in beginsel om de tien jaar te worden herzien. Gelet op de band tussen vergunning en plan is het gewenst ook de vergunning aan een termijn te binden. Met dit laatste wordt tevens bewerkstelligd dat telkens na verloop van die termijn nieuwe milieuhygiënische inzichten en technologische ontwikkelingen in de beslissing omtrent de vergunningverlening en de aan de vergunning te verbinden voorschriften worden betrokken.

Voor wat betreft het tijdvak waarvoor de vergunning wordt verleend zij opgemerkt dat de termijn voor de vergunning in beginsel niet langer zal zijn dan de herzieningstermijn van het plan. De ondergetekende wil echter niet uitsluiten dat in incidentele gevallen (grootschalige installaties waarvoor investeringen moeten worden gedaan, die niet binnen tien jaar kunnen worden afgeschreven) een langere termijn kan worden bepaald.

De leden van de P.v.d.A.-fractie meenden dat het toch wel aanbeveling zou verdienen om te komen tot een vergunningstelsel voor inzamelaars van

de in hoofdstuk 4 bedoelde categorieën van afvalstoffen. Zij stelden dat er een grote ruimte zit tussen huisvuil en chemisch afval, te weten het industrieafval. Dit afval kan ook sterk verontreinigd zijn en daarom lijkt een extra veiligheids«klep» gewenst.

Op dit ogenblik zijn ten aanzien van het inzamelen van afvalstoffen reeds een aantal milieuwetten of regelingen die mede ter bescherming van het milieu kunnen strekken van toepassing. Voor wat betreft het vervoer, de verpakking en de aflevering van categorieën van stoffen (bij voorbeeld brandbare stoffen, giftige stoffen) bevat de Wet Gevaarlijke Stoffen voorschriften. Wat betreft het lozen in water verbiedt de Wet verontreiniging oppervlaktewateren het zonder vergunning met behulp van een werk brengen van afvalstoffen in oppervlaktewateren, terwijl het op artikel 1, derde lid, van die wet gebaseerde uitvoeringsbesluit bepaalt dat het (zonder vergunning) verboden is afvalstoffen op andere wijze dan met behulp van een werk in enig oppervlaktewater te brengen. Ook provinciale en gemeentelijke verordeningen, gericht op bescherming van met name de bodem, zijn van belang voor de inzamelaar. Wanneer de Afvalstoffenwet in werking is getreden kan worden bepaald dat inrichtingen voor zover zij ten minste een bij algemene maatregel van bestuur aangegeven capaciteit hebben, waar ingezamelde afvalstoffen worden bewaard of overgeladen, over een vergunning op grond van die wet moeten beschikken.

Ten slotte kan erop worden gewezen dat het wetsontwerp voorschrijft dat de provincies een plan inzake de verwijdering van bedrijfsafval dat samen met huisvuil wordt verwerkt, vaststellen, terwijl ten aanzien van andere categorieën bedrijfsafval bij algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald dat een provinciaal plan moet worden vastgesteld. In deze plannen kan de inzameling worden betrokken.

De ondergetekende ziet vooralsnog geen aanleiding om aan de bestaande milieuvergunningen toe te voegen een vergunning voor het inzamelen van bepaalde categorieën bedrijfsafval. Uiteraard zijn de provincies wel bevoegd, indien daaraan in de praktijk behoefte is gebleken, zelf een vergunningstelsel voor het inzamelen in het leven te roepen.

Door leden, behorende tot de fractie van de V.V.D., werd gevraagd of in de wet een bepaling kan worden opgenomen op grond waarvan een systeem met geautoriseerde sloopbewijzen kan worden ingevoerd.

Een bepaling als door de hier aan het woord zijnde leden bedoeld is in artikel 22 van het wetsontwerp vvat. In de memorie van toelichting wordt op de blz. 88 en 89 ingegaan op de mogelijkheden, die de in voornoemd wetsartikel opgenomen bevoegdheid biedt. De in de memorie van toelichting genoemde exoneratiebewijzen vervullen dezelfde functie als de in de vraag vermelde geautoriseerde sloopbewijzen. In dit verband zou de ondergetekende nog willen wijzen op het in de memorie van antwoord op blz. 24 gestelde, waarin wordt aangegeven dat de aansluiting tussen de kentekenregistratie en motorrijtuigenbelasting een voorwaarde vormt voor het systeem van de geautoriseerde sloopbewijzen.

Leden van de hier aan het woord zijnde fractie verzoeken de ondergetekende zich nader te oriënteren over het niveau van deskundigheid van storten, omdat hun informatie met name wat betreft het personeel van kleinere storten anders luidde dan het in de memorie van antwoord vermelde. Het door deze leden gesignaleerde probleem wordt door de ondergetekende onderkend.

Onder meer door middel van de reeds in de memorie van antwoord vermelde activiteiten zullen verbeteringen in de bestaande toestand moeten worden bereikt. Daarnaast zal het streven naar regionalisatie en schaalvergroting van de afvalverwijdering op zich zelf al bijdragen tot het kunnen aantrekken van toezichthoudende personeel met een grotere deskundigheid.

De leden van de S.G.P.-fractie wezen op hetgeen op blz. 22 van de memorie van antwoord, derde alinea, wordt gesteld over onderzoek door een groot aantal, onafhankelijke instanties en vragen op welke wijze de resultaten van deze onderzoeken zullen worden gecoördineerd.

Het gaat erom te komen tot een zoveel mogelijk gecoördineerd onderzoekprogramma. Daarvoor is kennis nodig van reeds verricht en nog lopend onderzoek. Eerst dan kunnen keuzen worden gedaan voor aanvullende onderzoeken om bepaalde leemten op te vullen. Aan deze taak werkt in het bijzonder de Stichting Verwijdering Afvalstoffen in samenwerking met het departement.

De leden van de S.G.P.-fractie vroegen of het overleg met Financiën over het BTW-percentage van de VAM reeds resultaat heeft gehad. Het overleg met het Ministerie van Financiën met betrekking tot de omzetbelasting zoals deze door de VAM verschuldigd is, is nog niet afgerond. De ondergetekende wil er in dit verband op wijzen dat het onjuist voorkomt wijziging van het BTW-tarief alleen voor de VAM te bepleiten. Zo er voldoende aanleiding mocht zijn een wijziging in deze heffing aan te brengen, zou deze wijziging ten minste moeten gelden voor alle bedrijven die afvalstoffen voor derden verwerken. Daarbij dient afzonderlijk te worden overwogen of recyclingsbedrijven daarvoor dan ook in aanmerking dienen te komen. Verwacht moet worden dat een definitief standpunt over een en ander niet zal worden ingenomen dan nadat meer inzicht is verkregen in de plaats en het functioneren van deze bedrijven in het kader van de uitvoering van de wet.

Naar aanleiding van het gestelde op blz. 53 van de memorie van antwoord – waar onder meer als bezwaar tegen een bepaling inzake sanering wordt aangevoerd het feit dat een zodanige bepaling slechts in de eerste fase van de uitvoering van de wet van betekenis moet worden geacht, aangezien alleen in die fase het accent ligt op sanering – vroegen dezelfde leden of het dan niet voor de hand ligt om aan artikel 4 een *overgangsbepaling* toe te voegen waarin de sanering wordt geregeld.

Hoofdstuk 13 van het wetsontwerp «overgangs- en slotbepalingen» bevat reeds een bepaling welke van belang is in het kader van de sanering van inrichtingen waarin reeds vóór inwerkingtreding van de Afvalstoffenwet afvalstoffen werden verwijderd. In artikel 91 is namelijk bepaald dat onder omstandigheden aan degene die schade lijdt ten gevolge van de weigering van een vergunning op grond van artikel 33 van de Afvalstoffenwet voor zodanige inrichting, schadevergoeding kan worden toegekend. Nadere overweging van artikel 91 heeft tot de conclusie geleid dat niet alleen ingeval een vergunning wordt geweigerd maar ook in andere gevallen waarin het een overgangssituatie betreft onder bepaalde omstandigheden schadevergoeding kan worden toegekend. Hierbij kan worden gedacht aan het geval dat ten behoeve van een stortplaats welke reeds in werking was vóór inwerkingtreding van de Afvalstoffenwet, als overgangsmaatregel een zeer tijdelijke vergunning op grond van die wet wordt verleend. Bij nota van wijzigingen is thans artikel 91 van het ontwerp gewijzigd in die zin dat in het laatstbedoelde geval eventueel schadevergoeding kan worden toegekend.

Naar aanleiding van het gewijzigde artikel 16 vroegen de leden van de K.V.P., A.R.P. en C.H.U. zich af welke situatie ontstaat als een gemeente waarin de geplande gezamenlijke stortplaats gelegen is, weigert deze stortplaats ter beschikking te stellen.

De ondergetekende verwacht niet dat een dergelijke situatie zich vaak zal voordoen. Ook het belang van de betrokken gemeente brengt immers met zich dat er een verantwoorde oplossing wordt gevonden voor de verwijdering van de afvalstoffen welke bij de inwoners van die gemeente vrijkomen.

Ingeval een zodanige situatie zich niettemin mocht voordoen dan wordt een gemeente weigert haar bestemmingsplan zodanig te wijzigen dat bijvoorbeeld een stortplaats niet kan worden gerealiseerd kunnen gedeputeerde staten, indien er een streekplan is, op grond van dat streekplan met gebruikmaking van de in artikel 37, derde lid, van de Wet op de Ruimtelijke Ordening bedoelde bevoegdheid, aanwijzingen geven omtrent de inhoud van het bestemmingsplan. De gemeenteraad is verplicht het bestemmingsplan met zodanige aanwijzingen in overeenstemming te brengen. Indien de gemeen-

teraad aan dit laatste niet voldoet, bepaalt artikel 40 van genoemde wet dat gedeputeerde staten op kosten van de gemeente overgaan tot herziening van het bestemmingsplan.

Voor gebieden waarvoor geen streekplan is vastgesteld bepaalt artikel 89 van de Afvalstoffenwet dat de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening in overeenstemming met de Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne een gemeenteraad kan verplichten een bestemmingsplan vast te stellen of te herzien en daarbij aanwijzingen kan geven omtrent de inhoud van het bestemmingsplan.

Ten slotte zij nog vermeld dat blijkens artikel 96 van de Afvalstoffenwet wijziging wordt gebracht in de Onteigeningswet in die zin dat volgens een verkorte procedure onteigening van gronden ten behoeve van inrichtingen voor de verwijdering van afvalstoffen plaats kan vinden. Aldus kan ook op dit punt een eventuele stagnatie worden doorbroken.

De leden van de fracties van K.V.P., A.R.P. en C.H.U. noemden de tekst van artikel 28, eerste lid, onduidelijk. Zij vroegen wat moet worden verstaan onder «goederen, bestaande in verpakkingsmiddelen of -materialen». Hiermee zijn bedoeld die goederen welke dienen tot verpakking van andere stoffen en materialen. De term «goederen» is gekozen ten einde aldus het verband met artikel 27 (waar ook sprake is van goederen) tot uitdrukking te brengen. Aangezien in artikel 28, tweede lid, het woord «goederen» in een andere context wordt gebruikt (niet de verpakking maar de verpakte waren) bestaat er geen bezwaar tegen de woorden «goederen, bestaande in» in artikel 28, eerste lid, te schrappen.

De Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne,
I. Vorrink.